

Sebastian Bodu

Legea societăților adnotată

- ◆ jurisprudență relevantă din perioada 1990-2023
- ◆ jurisprudență relevantă din perioada 1887-1948
- ◆ decizii ale Curții Constituționale ◆ recursuri în interesul legii
- ◆ hotărâri prealabile ◆ decizii CJUE ◆ legislație conexă

Ediția a 3-a actualizată la 5 mai 2023

Legea societăților nr. 31/1990^[1]

(Republicată în M. Of. nr. 1.066 din 17 noiembrie 2004)

^[1] Legea nr. 31/1990 fost: publicată în M. Of. nr. 126-127 din 17 noiembrie 1990; republicată în M. Of. nr. 33 din 29 ianuarie 1998; republicată în M. Of. nr. 1.066 din 17 noiembrie 2004.

Titlul legii este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 18 pct. 1 din Legea nr. 76/2012.

După a doua republicare, Legea societăților nr. 31/1990 a fost modificată și completată prin:

– **Legea nr. 302/2005** pentru modificarea și completarea Legii nr. 31/1990 privind societățile comerciale (M. Of. nr. 953 din 27 octombrie 2005), astfel cum a fost completată prin **Legea nr. 516/2006** privind completarea Legii nr. 302/2005 pentru modificarea și completarea Legii nr. 31/1990 privind societățile comerciale (M. Of. nr. 14 din 9 ianuarie 2007);

– **Legea nr. 85/2006** privind procedura insolvenței (M. Of. nr. 359 din 21 aprilie 2006);

– **Legea nr. 164/2006** pentru modificarea art. 17 alin. (2) din Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale (M. Of. nr. 430 din 18 mai 2006);

– **Legea nr. 441/2006** pentru modificarea și completarea Legii nr. 31/1990 privind societățile comerciale, republicată, și a Legii nr. 26/1990 privind registrul comerțului, republicată (M. Of. nr. 955 din 28 noiembrie 2006);

– **O.U.G. nr. 82/2007** pentru modificarea și completarea Legii nr. 31/1990 privind societățile comerciale și a altor acte normative incidente (M. Of. nr. 446 din 29 iunie 2007);

– **O.U.G. nr. 52/2008** pentru modificarea și completarea Legii nr. 31/1990 privind societățile comerciale și pentru completarea Legii nr. 26/1990 privind registrul comerțului (M. Of. nr. 333 din 30 aprilie 2008);

– **Legea nr. 284/2008** privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 52/2008 pentru modificarea și completarea Legii nr. 31/1990 privind societățile comerciale și pentru completarea Legii nr. 26/1990 privind registrul comerțului (M. Of. nr. 778 din 20 noiembrie 2008);

– **Legea nr. 88/2009** privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2007 pentru modificarea și completarea Legii nr. 31/1990 privind societățile comerciale și a altor acte normative incidente (M. Of. nr. 246 din 14 aprilie 2009);

– **O.U.G. nr. 43/2010** pentru modificarea unor acte normative în vederea reducerii sau simplificării administrative a unor autorizații/avize/proceduri ca urmare a măsurilor asumate de Guvernul României în cadrul Planului de simplificare aferent Memorandumului de înțelegere dintre Comunitatea Europeană și România, semnat la București și la Bruxelles la 23 iunie 2009 (M. Of. nr. 316 din 13 mai 2010);

-
- **O.U.G. nr. 54/2010** privind unele măsuri pentru combaterea evaziunii fiscale (M. Of. nr. 421 din 23 iunie 2010);
 - **O.U.G. nr. 90/2010** pentru modificarea și completarea Legii nr. 31/1990 privind societățile comerciale (M. Of. nr. 674 din 4 octombrie 2010);
 - **Legea nr. 202/2010** privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor (M. Of. nr. 714 din 26 octombrie 2010);
 - **O.U.G. nr. 37/2011** pentru modificarea și completarea Legii contabilității nr. 82/1991 și pentru modificarea altor acte normative incidente (M. Of. nr. 285 din 22 aprilie 2011);
 - **Legea nr. 71/2011** pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil (M. Of. nr. 409 din 10 iunie 2011);
 - **O.U.G. nr. 2/2012** pentru modificarea și completarea Legii nr. 31/1990 privind societățile comerciale (M. Of. nr. 143 din 2 martie 2012);
 - **Legea nr. 76/2012** pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (M. Of. nr. 365 din 30 mai 2012);
 - **O.U.G. nr. 47/2012** pentru modificarea și completarea unor acte normative și reglementarea unor măsuri fiscal-bugetare (M. Of. nr. 635 din 6 septembrie 2012);
 - **Legea nr. 187/2012** pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal (M. Of. nr. 757 din 12 noiembrie 2012);
 - **Legea nr. 255/2013** pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesuale penale (M. Of. nr. 515 din 14 august 2013);
 - **Legea nr. 152/2015** pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul înregistrării în registrul comerțului (M. Of. nr. 519 din 13 iulie 2015);
 - **Legea nr. 163/2018** pentru modificarea și completarea Legii contabilității nr. 82/1991, modificarea și completarea Legii societăților nr. 31/1990, precum și modificarea Legii nr. 1/2005 privind organizarea și funcționarea cooperăției (M. Of. nr. 595 din 12 iulie 2018);
 - **Decizia Curții Constituționale nr. 382/2018** publicată în M. Of. nr. 668 din 1 august 2018. (A se vedea decizia în extras la art. 114);
 - **Legea nr. 129/2019** pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative (M. Of. nr. 589 din 18 iulie 2019);
 - **Legea nr. 162/2019** pentru modificarea alin. (2) al art. 6 din Legea societăților nr. 31/1990 (M. Of. nr. 644 din 2 august 2019);
 - **O.U.G. nr. 62/2020** pentru adoptarea unor măsuri în domeniul societăților, în vederea desfășurării reuniunilor organelor statutare (M. Of. Nr. 372 din 8 mai 2020);
 - **Legea nr. 102/2020** pentru modificarea și completarea Legii societăților nr. 31/1990 (M. Of. nr. 583 din 2 iulie 2020);
 - **Legea nr. 223/2020** pentru simplificarea și debirocratizarea transferului de părți sociale și a vârsării capitalului social prin modificarea Legii societăților nr. 31/1990 (M. Of. 1018 din 2 noiembrie 2020);
 - **Legea nr. 206/2021** pentru aprobarea O.U.G. nr. 195/2020 privind măsuri în domeniul registrului comerțului (M. Of. nr. 715 din 20 iulie 2021);
 - **Legea nr. 216/2022** pentru modificarea și completarea Legii nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență și a altor acte normative (M. Of. nr. 709 din 14 iulie 2022);
 - **Legea nr. 265/2022** privind registrul comerțului și pentru modificarea și completarea altor acte normative cu incidență asupra înregistrării în registrul comerțului (M. Of. nr. 750 din 26 iulie 2022) în vigoare de la data de 26 noiembrie 2022.

Titlul I

Dispoziții generale

Notă: Conform art. 18 pct. 31 din Legea nr. 76/2012, în tot cuprinsul legii, sintagma „societate comercială” sau, după caz, „societăți comerciale” se înlocuiește cu termenul „societate” sau, după caz, „societăți”.

^[1]**Art. 1.** (1) În vederea desfășurării de activități cu scop lucrativ, persoanele fizice și persoanele juridice se pot asocia și pot constitui societăți cu personalitate juridică, cu respectarea dispozițiilor prezentei legi.

(2) Societățile prevăzute la alin. (1) cu sediul în România sunt persoane juridice române.

Legislație conexă: art. 192-193 din NCC.

Curtea Constituțională

Curtea reține că în jurisprudența sa constantă a statuat că *principiul libertății de asociere*^[2] nu are în vedere constituirea de «asociații» care au ca obiect desfășurarea de activități cu scop patrimonial, ceea ce legea califică drept societăți comerciale, ci, așa cum rezultă din formula redacțională a textului, se referă la constituirea unor subiecte colective de o altă natură juridică și cu altă finalitate, cum sunt asociațiile fără scop patrimonial,

partidele politice sau sindicatele. Sub acest aspect, prin sintagma «[...] și în alte forme de asociere» legiuitorul constituțional a avut în vedere entități colective cu naturi juridice și finalități similare celor menționate, iar nu societăți comerciale. (Dec. nr. 1.424 din 25 octombrie 2011, M. Of. nr. 68 din 27 ianuarie 2012, dec. nr. 437 din 3 mai 2012, M. Of. nr. 467 din 10 iulie 2012)

Jurisprudență (1990-2023)

1. Constituirea societăților comerciale, în condițiile Legii nr. 31/1990, este dominată de principiul libertății de asociere a persoanelor fizice și juridice.

Limitările aduse libertății de asociere, prin dispoziții imperative ale legii, sunt de strictă interpretare (C.S.J., S. com., dec. nr. 511 din 3 noiembrie 1994, în I. Turcu, *Teoria și practica dreptului comercial român*, vol. I, Editura Lumina Lex, București, 1998, p. 296).

2. Actele depuse în dovedirea sediului societății, respectiv adeverința eliberată de Primărie – prin care se atestă cine este proprietarul imobilului – și declarația autentificată, privind acordul persoanei respective, probează că societatea are un sediu asigurat (Tribunalul București, Secția comercială, decizia nr. 651/13.09.1996, D. Lupașcu, *Culegere de practică judiciară a Tribunalului București. Drept comercial*, Editura All Beck, București, 1999, p. 681).

3. Legea nr. 31/1990 în temeiul căreia s-a înființat S.C. F. D., nu prevede instituția *constituirii unei societăți comerciale în vederea continuării activității* desfășurate anterior de o altă societate comercială, chiar abuziv desființată. (ÎCCJ, s.com., dec. nr. 4175 din 30 noiembrie 2010)

4. [...] scopul înființării unei societăți comerciale în conformitate cu Legea nr. 31/1990 este acela de a desfășura o activitate comercială și nu de a obține reconstituirea unor drepturi de proprietate. (ÎCCJ, s.com., dec. nr. 4175 din 30 noiembrie 2010)

5. Instanțele nu puteau să nu observe că obiectul cererii cu care fuseseră investite, aceea de a constata că reclamanta este continuatoarea Societății Anonime C.M. SA, a constituit o problemă de drept a cărei dezlegare a fost dată prin Sentința civilă nr. 9082 din 18 ianuarie 2004, pronunțată de Judecătoria Timișoara, fiind analizate

^[1] Art. 1 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 18 pct. 2 din Legea nr. 76/2012.

^[2] Principiul libertății de asociere este consacrat din Constituția României art. 40 alin. (1): „Cetățenii se pot asocia liber în partide politice, în sindicate, în patronate și în alte forme de asociere.”

argumentele reclamantei pentru recunoașterea calității sale de continuatoare a Societății Anonime C.M. SA.

Această hotărâre a fost schimbată irevocabil prin Decizia civilă nr. 1167 din 12 mai 2005 a Curții de Apel Timiș, în care s-a reținut că „nimic nu împiedica reprezentanții acelei persoane juridice să reia activitatea, dacă acea persoană juridică exista în drept, fiind fără putință de tăgadă că după data de 22 decembrie 1989, reclamanta nu a reluat activitatea fostei persoane juridice”.

Societatea reclamantă nou creată, s-a constituit ca societate pe acțiuni, ulterior transformându-se în societate cu răspundere limitată. Această transformare rămâne însă fără relevanță în cauză.

În raport de temeiul legal invocat de reclamantă art. 1 din Legea nr. 66/2004 (art. 1 alin. (3) din O.U.G. nr. 93/1999, republicat raportat la art. 3 lit. c) din Legea nr. 10/2001, *însurarea în actul constitutiv al societății comerciale, a mențiunii prin care se „declară” continuatoare, unei alte societăți comerciale este lipsită de consecințe juridice.*

Calitatea de moștenitor afirmată de fondatorii noii societăți, a persoanelor ce au deținut acțiuni la Societatea Anonimă C.M. SA nu are importanță deoarece participarea acționarilor este indirectă, dreptul fiind alocat acțiunilor deținute și nu persoanei ce le deține.

În mod judicios instanța de apel a reținut că societatea pe acțiuni, fiind o societate de capital în care elementul esențial îl constituie cota de capital investită de acționari, este indiferentă persoana acestora, răspunderea lor fiind la valoarea acțiunilor care sunt titluri negociabile și transmisibile.

Prin urmare, spre deosebire de societățile de persoane în care voința socială este nemijlocit voința asociaților a căror participare la deciziile societății este o modalitate de concretizare a elementului *affectio societatis*, în societățile de capital participarea acționarilor este indirectă, dreptul fiind alocat acțiunilor și nu persoanei care le deține.

De altfel, în considerarea acestor caracteristici, persoana juridică este diferită de acționarii săi, motiv pentru care este lipsit de relevanță juridică împrejurarea că fondatorii societății reclamante sunt moștenitorii legali ai acționarilor fostei societăți.

Este fără relevanță juridică și faptul că acești succesori au convenit să constituie o altă societate comercială cu obiect de activitate similar,

societate care are o existență de sine stătătoare. Calitatea de succesori a unora dintre acționari nu reverberează societății nou constituite. (*ÎCCI, s. com., dec. nr. 1326 din 29 martie 2011*)

6. Ori de câte ori Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale, republicată, se referă la „sediul” persoanei juridice, legiuitorul are în vedere doar sediul principal, iar atunci când au fost vizate dezmembrămintele fără personalitate juridică, s-a referit la acestea în mod clar și neechivoc, fie prin identificarea uneia ori a alteia dintre acestea, fie prin folosirea sintagmei „sedii secundare”.

De exemplu, potrivit art. 1 alin.(2), determinarea naționalității române a unei societăți comerciale se face în raport de împrejurarea dacă societatea are „sediul” în România, ceea ce înseamnă sediul social sau principal, din moment ce o persoană juridică dintr-un alt stat al Uniunii Europene, așadar, o persoană străină, este identificată prin existența sediului social sau principal în acel stat [art. 251 alin. (1) și (2)].

De asemenea, actul constitutiv al oricărei societăți comerciale trebuie să cuprindă mențiunea sediului social și, distinct de aceasta, sediile secundare, dacă există [art. 7 lit. b), g) și art. 8 lit. b), 1], care se înregistrează în registrul comerțului, în cazul sucursalei, chiar separat de sediul principal [art. 43 alin. (2)].

Rezultă, în aceste condiții, că termenul de „sediul”, fără a fi însoțit de mențiunea „secundar” ori fără indicarea unității fără personalitate juridică (sucursală, agenție, punct de lucru etc), este folosit în conținutul Legii nr. 31/1990 cu sensul de „sediul social” sau „sediul principal”.

În conformitate cu art. 37 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, „în limbajul normativ, aceleași noțiuni se exprimă numai prin aceiași termeni”, iar „semnificația unui concept în context se stabilește prin actul normativ ce le instituie”, devenind obligatoriu pentru actele normative din aceeași materie.

Ca atare, noțiunea de „sediul”, folosită în conținutul unui alt act normativ decât Legea nr. 31/1990, în același context, nu poate avea altă semnificație decât cea care rezultă din legea menționată, în absența unei definiții specifice în celălalt act normativ.

Pe de altă parte, rezultă din considerentele expuse, că existența unor eventuale sedii secundare, precum și cazurile și condițiile în care

acestea sunt recunoscute de lege, reprezintă o situație de excepție, regula fiind constituită de sediul social, ca element obligatoriu de identificare a unei societăți comerciale.

Ca atare, dacă legiuitorul ar fi intenționat stabilirea competenței și în funcție de eventualele dezmembrăminte, de natura celor menționate în același art. 43 din Legea nr. 31/1990 - denumite generic „sedii secundare” - ar fi inserat această posibilitate în chiar conținutul normei din art. 284 alin. (2) Codul muncii. (*ÎCCJ, s. I civ., dec. nr. 920 din 2012*)

7. Societatea radiată din evidențele O.R.C., încetează să mai existe ca persoană juridică, nemaivăd nici capacitate de folosință și de exercițiu, și nici capacitate procesuală.

Dreptul societății de a sta în justiție ca reclamantă sau pârâtă subzistă până la data radierii acesteia din evidențele O.R.C., acesta fiind în realitate și momentul încetării evidenței sale ca persoană juridică. (*C. Ap. Târgu Mureș, s. a II-a civ., de cont. adm. și fiscal, dec. nr. 8516 din 10 decembrie 2013*)

8. Curtea constată că în mod eronat instanța de fond a apreciat că reclamanta este o persoană juridică neimpozabilă, fiind asimilată instituțiilor publice.

Intimata reclamantă este o societate comercială, cu răspundere limitată, cu acționar unic Serviciul Județean de Pază Olt, care la rândul său se află în subordonarea Consiliului Județean Olt, cu scopul de a presta activitate de pază și gardă.

Activitatea de pază desfășurată de SC x SRL este operațiune impozabilă din punct de vedere al taxei pe valoare adăugată, chiar dacă activitatea este efectuată în calitate de autoritate publică, în sens contrar creând distorsiuni concurențiale dacă intimata reclamanta ar beneficia de un tratament preferențial din punct de vedere al taxei pe valoare adăugată. (*C. Ap. Craiova, s. cont. adm. și fisc., dec. nr. 4527 din 1 iulie 2014*)

9. În ceea ce privește nulitatea art. 1 din Hot. AGEA, Curtea urmează a reține că potrivit art. 1 alin. (1) din Legea nr. 31/1990, persoanele fizice și juridice se pot asocia și constitui societăți în vederea desfășurării de activități cu scop lucrativ.

Articolul mai sus menționat instituie deci o limită de ordin general, aplicabilă tuturor societăților, limită ce își are originea în însăși cauza proxima a contractului pe care asociații îl încheie în vederea constituirii societății - cauza fiind ea însăși lucrativă deoarece asociații urmăresc

obținerea de profit - și care poate fi sintetizată în felul următor: societatea nu poate încheia decât acte juridice care reprezintă acte lucrative, orientate spre obținerea de profit.

Această teză a fost elocvent expusă în doctrină: „atât societățile civile cât și cele comerciale trebuie să urmărească un câștig, un beneficiu. Urmărirea acestui câștig, acestui beneficiu patrimonial, este de esența societății, pentru că datorită scopului lucrativ putem distinge o societate de o asociațiune”.

Or, câștigul/beneficiul în cazul adoptării art. 1 din Hotărârea AGEA nu există atât timp cât acesta a fost adoptat în vederea aplicării art. 3, articol ce a fost anulat, blocând astfel încheierea contractului cadru de împrumut cu E. Finance Internațional N.V.

Așadar, câștigul trebuie să reprezinte *causa proxima* pentru oricare dintre actele juridice pe care le va încheia societatea după înființare, care va trebui, deci, să urmărească obținerea de profit.

Chiar dacă beneficiul societății comerciale nu decurge chiar din actul încheiat, societatea trebuie să urmărească obținerea unui beneficiu în viitor ca urmare a actului respectiv, exemplul tipic fiind acela în care societatea face liberalități (distribuirea de materiale promoționale) în scopul atragerii de clienți.

În cazul de față, prin adaugarea unui obiect secundar de activitate respectiv de activități de creditare fără ca ulterior să se încheie contractul cadru de împrumut lipsește societatea de un beneficiu viitor.

O hotărâre AGEA care este adoptată exclusiv în scopul de a crea premisele încheierii unui act nul sau anulabil este, la rândul său, nulă absolut pentru existența unei cauze ilicite la momentul adoptării sale.

Motivarea instanței de fond cu privire la faptul că prin adaugarea unui obiect secundar de activitate, respectiv de creditare, reprezintă o activitate economică ce îi permite să încheie contracte de împrumut, este una greșită întrucât, instanța de fond nu a analizat validitatea art. 1 din perspectiva întregii hotărâri AGEA, inclusiv a art. 3 declarat nul de instanță în mod irevocabil. Atât timp cât art. 3 prin care s-a aprobat de către A. încheierea unui contract cadru de împrumut a fost anulată, în economia întregii hotărâri AGEA și a scopului real urmărit de acționari, interes economic nu mai poate fi justificat.

În acest sens, reținerea potrivit căreia simpla adăugare a unui obiect secundar de activitate

reprezintă o activitate economică ce se subscie cerințelor Legii societăților, este neîntemeiată, dat fiind că instanța de fond a realizat o confuzie între obiectul activității de creditare și efectuarea activității propriu-zise - încheierea de contracte de împrumut - ca activitate economică. (*C. Ap. București, s. a V-a civ., dec. nr. 876 din 7 aprilie 2014*)

10. Potrivit art. 1 din Legea nr. 31/1990, societățile comerciale cu sediul în România sunt persoane juridice române, deci societatea comercială este investită cu personalitate juridică.

Unul din efectele personalității juridice este dreptul societății de a sta în justiție ca reclamantă sau pârâtă, drept care subsistă până la radierea societății din registrul comerțului, acesta fiind în realitate și momentul încetării existenței sale ca o persoană juridică. (*ÎCCJ, s. a II-a civ., dec. nr. 26 februarie 2015*)

11. Din aceleași considerente, ce țin de faptul că, potrivit Legii nr. 31/1990, societățile comerciale cu sediul în România sunt persoane juridice române (art. 1), subiecte de drept distincte, cu patrimoniu propriu, care nu se confundă cu cel al acționarilor (art. 65), împrejurarea că, potrivit H.G. nr. 581/1998, Statul Român, prin Ministerul Transporturilor, are calitatea de acționar unic în cadrul pârâtei CNCF C.F.R. SA nu îi conferă acestuia posibilitatea de a dispune în mod gratuit de bunurile pârâtei.

Statul nu are, așa cum susține recurenta, putere de decizie unilaterală și discreționară asupra tuturor aspectelor ce țin de activitatea pârâtei. Potrivit Statutului publicat în Monitorul Oficial din data de 10.10.1998, Compania Națională de Căi Ferate C.F.R. - SA este persoană juridică română, cu capital social inițial integral de stat, având forma juridică de societate comercială pe acțiuni, care își desfășoară activitatea în conformitate cu legile române. În conformitate cu art. 14 din Statut, Adunarea generală a acționarilor este organul de conducere al C.F.R., care decide asupra politicii economice a acesteia și asupra activității ei, în conformitate cu mandatul primit de la acționari, iar majorarea capitalului social, modificarea numărului de acțiuni sau a valorii nominale a acestora, reducerea capitalului social sau reîntregirea acestuia prin emisiune de noi acțiuni cad în sarcina adunării generale a acționarilor. În raport de dispozițiile art. 11 din Statut, fiecare acțiune subscrișă și plătită, potrivit legii, conferă deținătorului dreptul la un vot în adunarea generală a acționarilor.

Totodată, potrivit art. 2 alin. (8) din H.G. nr. 581/1998, pe perioada în care statul este acționar majoritar, CFR poate vinde active din patrimoniul săi persoanelor fizice sau juridice de drept privat, la inițiativa consiliului său de administrație și cu acordul Ministerului Transporturilor, cu mandatarea reprezentanților săi în adunarea generală acționarilor.

Din aceste dispoziții legale nu rezultă, așa cum în mod corect a reținut și instanța de apel, posibilitatea statului de a dispune cu titlu gratuit de bunuri aflate în patrimoniul persoanei juridice al cărui acționar este.

Împrejurarea că statul ar putea participa la o adunare generală a acționarilor care să decidă transferul gratuit al imobilului în patrimoniul recurentei, nu înseamnă că ar putea să dispună unilateral cu privire la bunurile pârâtei, după cum procedura identificată de recurentă prin care, prin reducerea capitalului societății comerciale, bunul ar putea fi scos din patrimoniul pârâtei nu echivalează cu constatarea, prin pronunțarea unei hotărâri judecătorești, a dobândirii prin efectul legii al dreptului de proprietate de către reclamantă asupra terenului în litigiu.

Nu este fondată nici critica prin care recurenta susține că terenul în litigiu este un bun sacru, dobândit în administrare de către recurentă, astfel încât, în temeiul art. 27 din Legea nr. 489/2006, el devine inalienabil și insesizabil, fiind scos din circuitul civil.

Într-adevăr, art. 27 alin. (2) din Legea nr. 489/2006 dispune că: „Bunurile sacre (...), dobândite cu titlu, sunt insesizabile și imprescriptibile și pot fi înstrăinate doar în condițiile statutare specifice fiecărui cult”.

Or, recurenta nu a primit în administrare, așa cum susține prin motivele de recurs, un bun sacru, în înțelesul Legii nr. 489/2006, ci, în folosință, un teren pe care ulterior, a început construirea locașului de cult și a anexelor, precum și a cimitirului. Prin urmare, în cauză nu se regăsește situația avută în vedere de art. 27 din Legea nr. 489/2006, nefiind vorba despre un bun sacru dobândit cu titlu de reclamantă, ci de un teren pe care, după ce i-a fost atribuit în folosință, recurenta a început edificarea unui locaș de cult și a unui cimitir. (*ÎCCJ, s. I civ., dec. nr. 171 din 26 ianuarie 2017*)

12. S-a precizat că instanța de recurs nu a cercetat motivul de recurs referitor la aplicarea greșită a dispozițiilor art. 480 C. civ. și ale art. 1 din Legea nr. 31/1990 a societăților comerciale

de către instanța de apel în soluționarea excepției lipsei calității procesuale active, caz de modificare prevăzut de art. 304 C. proc. civ.

În susținerea acestui motiv de recurs au arătat că, dată fiind încetarea forțată a activității F. la momentul naționalizării și preluării patrimoniului acesteia de întreprinderile socialiste, acționarii, fără a mai solicita înființarea societăților, puteau revendica bunurile acesteia, întrucât prin încetarea existenței societăților, bunurile erau transmise către acționari.

În cadrul motivelor de recurs au susținut, de asemenea, că, în cazul în care s-ar constata nulitatea contractului de societate sau ajungerea la termenul prevăzut în cuprinsul acestuia, bunurile aduse ca aport la înființarea societății se întorc în patrimoniul asociațiilor sau acționarilor. În speță, societatea și-a încetat existența, iar actele constitutive ale acesteia nu mai produc efecte juridice, urmare adoptării legii de naționalizare.

Recurenții-reclamanți au susținut, în esență, că, deși obiectul prezentului litigiu îl constituie o acțiune în revendicare întemeiată de dispozițiile C. civ., instanța de judecată, în soluționarea unei chestiuni litigioase fără corespondent în dispozițiile generale, poate da eficiență unor principii de drept care stau la baza prevederilor Legii nr. 10/2001.

Astfel, au arătat că, prin art. 3 din acest ultim act normativ, legiuitorul a reglementat modalitatea de soluționare a ipotezei în care cererea de acordare a măsurilor reparatorii este formulată de acționarii unei societăți, anterior desființată prin efectul unei legi de naționalizare sau urmare trecerii abuzive a patrimoniului acesteia în patrimoniul statului. Textul art. 3 lit. b) din Legea nr. 10/2001 consacră posibilitatea pentru acționari de a se adresa instanței în scopul acordării măsurilor reparatorii, fie procedând mai întâi la reînființarea societății, fie separat, fără a proceda la reînființarea acesteia, dând posibilitatea victimelor măsurilor abuzive de naționalizare să obțină o reparație integrală.

Recurenții-reclamanți au învederat, de asemenea, că bunurile care au aparținut societăților a căror personalitate juridică a încetat ca efect al naționalizării - cum este și cazul F. - au intrat în patrimoniul acționarilor. Prin urmare, foștii acționari pot revendica bunurile care au făcut parte din patrimoniul societăților, fără a solicita înființarea acestora.

De asemenea, au susținut că, în situația în care s-ar constata nulitatea contractului de societate sau ajungerea persoanei juridice la termenul prevăzut în contract, bunurile aduse ca aport la înființarea societății se întorc în patrimoniul asociațiilor sau acționarilor. Astfel, au arătat că, în speță, societatea și actele constitutive și-au încetat existența urmare adoptării legii de naționalizare.

Contrar opiniei contestatorilor, Înalta Curte apreciază că instanța de recurs a examinat acest motiv de recurs, precum și argumentele formulate în susținerea acestuia.

Astfel, în considerentele deciziei a cărei retractare se solicită instanța de recurs a arătat că modalitatea de încetare a persoanei juridice în cauză (și care nu a constituit obiect al controlului judiciar în litigiul dedus judecății) a născut un drept la reparații în condițiile unei proceduri speciale, reglementată de Legea nr. 10/2001, aspect care exclude aplicarea regulilor generale și face inutilă analiza lor. Având în vedere că o astfel de procedură este reglementată de legiuitor, nu se mai poate pune problema reînființării persoanei juridice în scopul promovării unei acțiuni în revendicare, întrucât aceasta vizează și situația în speță, măsurile reparatorii și regimul juridic al acordării acestora, persoanele care sunt îndreptățite să le primească, iar reînființarea vechii societăți nu este o condiție pentru declanșarea acestei proceduri.

Prin urmare, instanța de recurs a apreciat, față de faptul că reclamanții au înțeles să promoveze o cerere în revendicare întemeiată pe dispozițiile art. 480 C. civ., iar nu pe cele ale Legii nr. 10/2001, că instanța de apel avea obligația să verifice condițiile de exercitare a unei astfel de acțiuni, una dintre acestea fiind identitatea dintre titularul cererii și cel al dreptului pretins din perspectiva dreptului comun. În acest sens, a constatat că, în mod corect, curtea de apel a stabilit că o astfel de identitate nu există în cauză.

În ceea ce privește argumentul pretins neanalizat, referitor la faptul că, dată fiind încetarea forțată a activității F. la momentul naționalizării și preluării patrimoniului de întreprinderile socialiste, acționarii, fără a mai solicita înființarea societăților, puteau revendica bunurile care au aparținut acesteia, se constată că instanța de recurs a statuat că împrejurarea potrivit căreia persoana juridică și-a încetat activitatea în mod forțat, iar acționarii nu au mai avut deschisă calea unei lichidări convenționale, nu are efectul transiterii bunurilor care au aparținut societății către

acționari și, pe cale de consecință, nașterea în patrimoniul acestora a dreptului de a le revendica.

În acest sens, a considerat că posibila lichidare convențională, invocată prin motivele de recurs, putea avea efectele indicate de potenți, prin prisma dreptului de proprietate asupra bunurilor societății, numai sub condiția suspensivă a acoperirii pasivului exigibil cu fondurile de care dispunea aceasta. Însă, a constatat că, din probatoriul administrat în cauză nu a reieșit că, în urma lichidării pasivului, bunurile menționate în cuprinsul cererii de chemare în judecată nu ar fi trebuit să fie valorificate pentru achitarea datoriilor societății și s-ar mai fi regăsit în patrimoniul persoanei juridice.

Înalta Curte reține, de asemenea, că, în cuprinsul memoriului de recurs, reclamanții, prevalându-se de dispozițiile Legii nr. 31/1990, au susținut că sunt îndreptățiți să revendice bunurile care au aparținut F. Au arătat, de asemenea, că, în situația în care s-ar aprecia că doar această persoană juridică ar putea promova acțiunea în revendicare a bunurilor care au făcut parte din patrimoniul său, s-ar încălca dispozițiile Legii nr. 31/1990, în sensul că s-ar reînființa această societate comercială, în vederea formulării unei astfel de cereri de chemare în judecată. După finalizarea acestei proceduri, societatea ar urma să fie dizolvată și lichidată, întrucât scopul pentru care a fost reînființată a fost îndeplinit (motive de recurs).

Or, în contextul în care, prin motivele de recurs reclamanții au menționat, printre altele, că societatea reînființată în scopul formulării acțiunii în revendicare urma a fi dizolvată potrivit dispozițiilor Legii nr. 31/1990 (motive de recurs), a fost necesar ca Înalta Curte să examineze aceste susțineri din perspectiva dispozițiilor acestui act normativ, cu privire la care a conchis că, în cauză, nu se pune problema reînființării persoanei juridice doar în scopul promovării unei acțiuni în revendicare.

În ceea ce privește criticile formulate pe fondul cauzei, instanța de recurs, considerând legală dezlegarea dată de instanța de apel excepției lipsei calității procesuale active, nu le-a supus analizei, apreciind că acestea nu pot fi încadrate în cazurile limitativ prevăzute de art. 304 C. proc. civ., fiind aspecte care țin de situația de fapt sau reformulări ale criticilor anterior analizate.

Față de aspectele mai sus expuse, Înalta Curte reține că instanța de recurs s-a pronunțat asupra chestiunilor supuse controlului de legalitate, în motivarea soluției adoptate făcând referire la

argumentele invocate de contestatori. De asemenea, constată că instanța de control judiciar, în faza procesuală a recursului, a răspuns criticilor subsumate motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ., neavând obligația de a analiza fiecare argument cuprins în motivele de recurs (deși, în cazul de față astfel a procedat), ci de a examina fiecare motiv de casare, putând grupa, în acest sens, argumentele aduse de parte. În speță, instanța de recurs a cercetat complet motivul de recurs pretins neanalizat prin prezenta contestație în anulare, însă neînșușirea acestuia nu constituie, din perspectiva art. 318 alin. (1) teza a II-a C. proc. civ., motiv de contestație în anulare.

Prin urmare, în cauză nu se pune problema unei omisiuni, în sensul prevăzut de norma citată, contestatorii reiterând, de fapt, motivele de nelegalitate din recurs, care nu pot fi analizate în cadrul contestației în anulare. (*ÎCCI, s. I civ., dec. nr. 250 din 3 februarie 2017*)

13. Potrivit art. 1 alin. (2) din Legea nr. 31/1990, societățile cu sediul pe teritoriul României sunt persoane juridice, ceea ce înseamnă că acestea trebuie să întrunească toate elementele definiției ale personalității juridice, unul dintre aceste elemente fiind existența unui patrimoniu propriu, care nu se confundă cu patrimoniul asociaților și nu poate fi urmărit de creditorii asociaților.

În mod corespunzător, pagubele pricinuite societății se cuantifică în patrimoniul propriu, iar dreptul la acțiunea în despăgubire, care însotțește dreptul de creanță, se naște tot în patrimoniul societății, nu în patrimoniile asociaților. (*ÎCCI, s. I civ., dec. nr. 1693 din 10 mai 2018*)

14. Scopul statutar descris în art. 1 din Legea nr. 31/1990 nu trebuie confundat cu obiectul de activitate al societății. Așadar, nimic nu împiedică societatea să încheie valabil și acte conexe, accesorii sau adiacente obiectului de activitate în măsura în care acestea sunt necesare scopului acesteia. (*ÎCCI, s. a II-a civilă, dec. nr. 2551 din 24 noiembrie 2021*)

15. Potrivit art. 1 din Legea nr. 31/1990 „Societățile comerciale cu sediul în România sunt persoane juridice române”. Aceasta înseamnă că după îndeplinirea formalităților de constituire, în condițiile legii, societatea comercială este „investita” cu personalitate juridică care implică anumite consecințe juridice. Printre efectele personalității juridice, se înscrie și dreptul societății de a sta în justiție ca reclamantă sau pârâta. Acest drept subsistă până la data radierii societății din registrul

comerțului, acesta fiind în realitate și momentul încetării existenței sale ca persoană juridică.

În speță, societatea pârâtă, ca orice persoană juridică, a avut capacitate juridică, a dobândit drepturi și obligații, a participat la circuitul civil, și-a exercitat drepturile săvârșind acte juridice și a dobândit dreptul de a sta în instanță, pentru a-și apăra interesele în calitate de pârâtă.

Aceste drepturi au subzistat până la momentul când societatea a fost radiată în urma încheierii procedurii insolvenței. Din acest moment, menționata societate, nu mai beneficiază de capacitatea de a avea și de a-și exercita drepturile și obligațiile, sau altfel spus nu mai subzistă ca subiect de drept și nici nu mai are îndreptățirea legală de a fi parte în proces, întrucât este lipsită de *legitimatia ad causam*. (ÎCCJ, s. a II-a civ., dec. nr. 2781 din 16 decembrie 2021)

Jurisprudență (1887-1948)

1. Nu orice asociațiune, care are de scop câștigul (lucru) sau exercitarea în comun a unei industrii sau profesiuni constituie o societate comercială, și chiar aceea care este constituită cu formele arătate de codul de comerț. (C.A. Geneva, 29 noiem. 1886, *Diritto comm.* 187, 351, în *Codul comercial adnotat cu doctrină, jurisprudență, lucrări pregătitoare și debateri parlamentare, lucrări de unificare*, Vol. III, Societățile comerciale, E. Antonescu, Partea I, ed. a II-a refăcută și adăugită, Tipografiile Române Unite, București, 1928, p. 28).

2. În virtutea art. 1492, combinat cu art. 996 din C.civ., o societate al cărei obiect este ilicit, neavând nicio existență legală, nu se poate sub niciun motiv, fie chiar sub acela al echității, recunoaște părților dreptul de a face și instanțelor judecătorești de a încuviința vreo cerere întemeiată pe un asemenea contract.

În speță, Curtea de apel, când recunoaște, pe motiv de echitate, că părțile au a împărți beneficiul, și când este învederat că acest beneficiu a rezultat din operațiunile acelei societăți, este, orice s-ar zice, a se recunoaște o asemenea societate, deși ilicită, poate să aibă însă un efect pentru părți, ceea ce tocmai sunt citatele articole aprobă.

De asemenea, nu se poate admite motivul de comunitate de fapt, pe care se întemeiază Curtea pentru a face să se ajungă la împărțirea beneficiului, căci tocmai pentru motivul că asociațiunea pentru acest obiect fiind ilicită și, dar, neavând nicio existență legală, capitalul depus de o parte în

16. Persoanele juridice dobândesc capacitatea de folosință în momentul înregistrării lor și o pierd odată cu dizolvarea și radierea (art. 40¹ Decretul 31/1954). Prevederile art. 1 din Legea nr. 31/1990 stabilesc că societățile cu sediul în România sunt investite cu personalitate juridică, iar unul dintre efectele personalității juridice este dreptul societății de a sta în justiție ca reclamantă sau pârâtă, drept care subzistă până la radierea societății din registrul comerțului, acesta fiind în realitate și momentul încetării existenței sale ca persoană juridică.

Radierea unei societăți comerciale din Registrul Comerțului are drept efect încetarea capacității procesuale de folosință și de exercițiu a acesteia și, prin urmare, societatea radiată nu poate avea calitate procesuală, această operațiune având semnificația încetării existenței persoanei juridice. (ÎCCJ, s. a II-a civ., dec. nr. 1604 din 23 iunie 2022)

acest scop și deținut de partea cealaltă se deținea fără nicio cauză, și dar, ca atare, trebuia înapoiat. (Cas. II, n. 129/86. *Bul.* 1886, pag. 959, în *op. cit.*, E. Antonescu, p. 30).

3. O societate comercială e o persoană juridică și are naționalitatea sa, independentă de cea a asociaților. (T. Genova, 7 februarie 1917, *Dir. Comm.*, 253, în *op. cit.*, E. Antonescu, p. 30).

4. Pentru ca o societate comercială să poată sta în justiție trebuie ca din dovezile prezentate și din constatările de fapt să reiasă că formalitățile de constituire și de existența societății au fost îndeplinite, ca astfel să fie legal constituită. (*Camera Arbitrală* Buc. No. 20 din 27 ianuarie 1920, *condica*, în *op. cit.*, E. Antonescu, p. 31).

5. Chiar și societățile de fapt constituiesc entități distincte de persoana asociaților. (A. Torino, 19 dicembre 1924; *Dir. e prat. comm.*, 1925, II; 62, în *op. cit.*, E. Antonescu, p. 31).

6. Societățile comerciale regulat constituite au individualitate juridică și personalitate distinctă nu numai față de terți, ci și față de asociați. (C. Roma, 18 gennaio 1902; *Foro it.*, 1902; *Coste supr.*, 1902, 89; *Id.*, 27 agosto 1902; *Foro il.*, 1344; *Corte supr.*, 591). Contra: (C. Roma, 13 maggio 1900 *Mon. trib.*, 767; *Giur. It.*, 501; *Temi gen.*, 325; *Temi ven.*, 264; *Dir. comm.*, 636 și 816; *Foro it.*, 1478, în *op. cit.*, E. Antonescu, p. 31).

7. Simplul fapt al conviețuirii unui bărbat cu o femeie, uniți numai prin căsătorie și comunitate de muncă în exercițiul unei întreprinderi, nu e suficient pentru a se constata existența unei societăți

de fapt. (A. Genova, 7 Gennaio 1913; *Temi gen.*, 17; *Rep. gen. ann. della giur. it.*, 1913, 468, în *op. cit.*, E. Antonescu, p. 44).

8. Chiar când ar fi calificată prin denumirea ei ca societate anonimă, o societate poate constitui de fapt prin efectiva ei constituire și organizație, care rezultă din statutul social, o societate în nume colectiv. (C. Firenze, 4 aprilie 1907, *Foro it.*, 758, în *op. cit.*, E. Antonescu, p. 46).

9. În toate cazurile când terții stabilesc existența unei societăți de fapt, neconstatăta prin înscris, această societate trebuie să fie prezumată ca fiind în nume colectiv. Toți asociații trebuie să fie socotiți ca asociați cu același titlu, de vreme ce nu există proba legală a contrariului și, prin urmare, unii asociați ar fi rău veniți să pretindă că ei erau simpli comanditari și că nu pot fi responsabili de datoriile societății peste miza lor. (Lyon, 7 aug. 1851, D. P. 1854, 2,85; *Cass.* 10 Aug. 1859, *Journ. Trib. Comm.* 1860, pag. 142, S. 1860, 1,29, P. 1860, 425. D. P. 1,859, 1,360; *Bordeaux*, 11 Mart. 1860, *Journ. arr. Bordeaux*, 1863, pag. 125; *Lyon*, 21 Dec. 1883, *Rev. des. soc.* 1885, pag. 18, D. P. 1,886, 2,113; *Vavasseur*, t. I, n. 266, v. *Pand. fr.* Paris, 1901, v. *Sociétés* n. 3436, pag. 248, în *op. cit.*, E. Antonescu, p. 123).

10. Când există o asociațiune comercială între doi indivizi și felul acestei asociațiuni nu este denumit de părți prin actul probator al asociațiunii, tribunalele sunt în drept, și bine au procedat, când față cu termenii actului și intențiunea părților contractante o determină ca o asociațiune în nume colectiv sau în participațiune, după cum își vor forma convingerea despre felul acelei asociațiuni. Aceasta cu atât mai mult, atunci când nu s-a stipulat în acea asociațiune comercială, în care caz obligațiunile luate de unul din asociați obligă și pe ceilalți. (*Cas.* II, 48, 19 febr. 1897, *Bul.*, 1897, pag. 251. Vezi și notele de sub art. 77, 78 privitoare la criteriile societății și natura lor, în *op. cit.*, E. Antonescu, p. 154).

11. Societate – sediu social – competență. O societate poate fi chemată în judecată la tribunalul sediului social chiar pentru operațiunile contractate cu una din sucursalele sale din străinătate. (No. 459; *Curtea de Apel, Paris* 22 nov. 1924, *Jurisprudența franceză*, p. 2050, în *op. cit.*, E. Antonescu, p. 159).

12. Când există o asociațiune între două persoane și felul acelei asociațiuni nu este denumit de părți prin actul probator al asociațiunii, tribunalele sunt în drept ca, față de termenii actului

și intențiunea părților contractante, să o determine ca o asociațiune în nume colectiv sau în participațiune, după cum își vor forma convingerea despre felul acelei asociațiuni. Așa când X, care are o fabrică de cărămidă, își asociază printr-un contract de tovrășie pe Y, acesta din urmă fiind obligat a depune un capital egal cu al lui X în termen determinat, și acel capital nedepunându-l niciodată Y, și când Y abuzează de situațiunea sa de asociat și tratează singur și primește chiar un aconto pentru furnizarea de cărămidă, atunci, cu toată susținerea lui X, că a fost o asociațiune în participațiune, instanțele de fond au fost în drept să declare față de termenii actului și intențiunea părților, drept asociațiune în nume colectiv. Această asociațiune, a cărei natură de a fi n-a fost denumită prin actul de asociațiune, cată a fi dată cu atât mai mult cu cât se constată de instanțele de fond că se contractaseră sub firma „X și Y” numeroase relații obligatorii. Așa că, instanțele de fond bine au condamnat pe X solidar cu Y, pe de o parte ca urmare a existenței unei asociațiuni în nume colectiv, căci obligațiunile luate de unul din asociați obligă și pe celălalt, iar, pe de alta, întrucât în această asociațiune nu era stipulat cine anume are firma socială. (*Cass.* II, 48, 19 febr. 1897, *Bul.* 1897, pag. 251, în *op. cit.*, E. Antonescu, p. 338).

13. Când o instanță judecătorească, având a interpreta un contract intervenit între două persoane, contract din termenii căruia reiese lămurit că este un contract de tovrășie, declară și hotărăște că nu există nici o tovrășie între acele două persoane, ci numai că una din ele este mandatară celeilalte, prin aceasta instanța nu interpretează clauzele contractului, ci-l denaturează și, în asemenea caz, hotărârea sa este casabilă. (*Cas. I, Dec. Nr. 304 din septembrie 1899*, „*Bul.*” 1899, p. 988, în *Codul Comercial adnotat cu jurisprudența română la zi*, Stelian Ionescu, Laurențiu Preutescu, M.O. Imprimeria Națională, București, 1933, p. 96).

14. Caracterizarea unei societăți drept societate în nume colectiv, iar nu societate ocazională, e bine făcută de judecătorul de fond, dacă această calificare e bazată pe o serie de depuneri de martori, pe declarațiunile părților, pe actele din dosar și pe jurământul reclamantului. (*Cas. III, dec. Nr. 143 din 12 februarie 1927*, „*Rev. Soc. și Dr. Com.*” 1927, p. 794, în *op. cit.*, Stelian Ionescu, Laurențiu Preutescu, p. 96).

15. Caracterul distinctiv al societăților comerciale este comercialitatea obiectului lor, adică a